

Præsterne i Føns-Ørslev efter Reformationen.

Ved Pastor A. R. Idum, Føns.

Kilderne.

Det er ikke altid saa let at faa Oplysninger om de gamle Præster, der har levet og virket i Sognene. For Tiden efter 1660 kan man dog som Regel finde de fornødne biografiske Oplysninger hos Wiberg: Alm. dansk Præstehistorie; da begynder nemlig Kirkebøgerne. Men forud for 1660 er Wiberg enten unøjagtig eller mangelfuld. Undertiden er endnu bevaret Ligstene eller Epitafier i Kirkerne over de ældre Præster, og herigennem vil man saa kunne faa lidt at vide. — For Fyens Vedkommende findes et meget værdifuldt Værk af Biskop Bloch i Ribe († 1773): Den fyenske Gejstligheds Historie. Men det allermeste af Værket er aldrig bleven trykt; Haandskriftet findes paa Universitetsbibliotheket. Heri findes Optegnelser om Præsterne i Føns-Ørslev indtil c. 1750 i Additamenta Nr. 138 II Fol. og 238a 4to; men for Vends Herreds Vedkommende er Blochs Optegnelser desværre temmelig magre. Udførligere Oplysninger findes i en Præstefortegnelse fra 1725 (fortsat til c. 1750) her fra Herredet; den er trykt i Kirkehist. Saml. 2. Række VI S. 325 ff. For Tidsrummet 1588—1604 haves ypperlige Oplysninger om alle Fyens Præster i Biskop Jacob Madsen [Vejles] Visitatsbog, udg. af Crone. Og endelig findes fra 1624 en Indberetning til Dr. O. Worm fra Vends Herreds Præster. Den er rigtignok for de flestes Vedkommende meget mager; men Føns-Ørslev danner en Undtagelse; thi Præstens, Jørgen Kjeldsens, Optegnelser ere netop meget udførlige og samtidig paalidelige.

I det følgende vil jeg da prøve paa — ud fra dette Grundlag, at give Sognenes Præstehistorie; mulig kan andre da faa Lyst til at gøre Forsøget med deres Sogne.

Forinden den lutherske Reformation sejrede i Danmark, var der gaaet haarde Storme henover Landet. Spørgsmaalet om, hvem der skulde være Konge efter Frederik den 1ste, gav Anledning til fremmede Magters Indblanding, idet Grev Kristoffer af Oldenburg kæmpede for Lübeck og — af Navn — tillige for Kristian den 2den, medens Holstenerne under Johan Rantzau kæmpede for Hertug Kristian (senere Kristian den 3die). Denne Kamp, der varede fra 1534—36 og kaldes »Grevens Fejde« foregik paa dansk Grund, og Fyen fik sin rigelige Part af al denne »Orlog og Bulder« (som det hedder i Kirkeordinansen af 1539). Flere af Krigsbegivenhederne fandt oven i Købet Sted her i Sognene eller i deres nærmeste Nabolag. Biskop Jacob Madsen siger i Visitatsbogen i sin Omtale af Ørslev Sogn, at »paa Grumberge — er Sandbjerge — ovenfor Tybrind (det nuværende Ørslev Gran-skov) blev nogle af Grevens Folk først slaaede af Holstenerne, som kom i Land for Føns Anno 1534«. I August, mulig allerede sidst i Juli 1534, sendte nemlig Hertug Kristian fra Kolding nogle Tropper over til Fyen, bestaaende af 400 Ryttere, 200 Skytter og 3 Fænniker Landsknægte, og det er vel hertil, der sigtes.

Næste Aar, 20de Marts 1535, stod der et stort Slag paa Faur-skovs Banker, hvor Johan Rantzaus krigsvante Tropper fuldstændig besejrede Grevens Landsknægte og Bønderne, som havde sluttet sig Lybekkerne. 3000 Bønder faldt og skal være blevne jordede paa Stedet. Og allerede 3 Dage efter maatte Baag og Vends Herreds Bønder sværge Troskab til Kristian den 3die, skønt de havde hellere svoret til Kristian den 2den. Mogens Gyldenstjerne til Iversnæs (det nuværende Wedellsborg) blev indsat til Lensmand paa Hindsgaul og udskrev straks hos hver Bonde i Lenet 1 Svin, af hver Kirke 10 Mark og ligesaa 10 Mark af hver Præst og 3 Mark af hver Degn.

Hvem der har været Præst her under alle disse Uroligheder, har det ikke været mig muligt at faa opsporet. Men det var ikke saa sjældent, at den sidste katholske Præst ogsaa blev den første lutherske, idet han enten skiftede Tro eller bøjede sig saa meget under det nye, at han fik Lov til at blive siddende. Det kneb jo med at skaffe lutherske Præster, saa man maatte læmpe sig frem. For Resten havde den nidkære og frisindede Christen Clausen Schrock virket i Assens i Aarene mellem 1525 og 1530 og

havde allerede da sluttet sig til Reformationen. Han var den eneste evangeliske Præst her paa Fyen, der mødte paa Herredagen i København 1530 [Se om ham Bloch: Fyenske Gejstligheds Hist. 2, 145 ff.]. Det er derfor ikke umuligt, at han kan have paavirket ogsaa Sognene her.

1. Den første Præst, som nævnes her efter 1536, er Hr. *Johannes Paludan*. Paa Dansk vilde han hedde: Hans Kjær. At han har lavet sit Navn om til Latin kan maaske tyde paa, at han har været humanistisk dannet. Vi ved intet nærmere om ham; men det er muligt, at han har været Stedets sidste katolske Præst [Bloch: Haandskr. Additamenta 138 II Fol. og 238a 4to]. I en Præstefortegnelse fra 1725 [Kirkehist. Saml. 2 Række VI S. 325 ff.] siges, at »Johannes Paludan skal have været Præst her i 1563, da hans Navn sammen med dette Aarstal staar paa Prædikestolen i Annexkirken i Ørslev.« Denne Prædikestol er desværre forlængst forsvunden og dermed en Mulighed for at faa mere at vide om ham. Da imidlertid den følgende Præst nævnes allerede 1549, kan det tænkes at være gaaet til saaledes, at Johannes Paludan har »opladt Kaldet« til sin Eftermand og selv — med nogle af Indtægterne — har slaaet sig ned paa Annexpræstegaarden i Ørslev. Denne Kirke har han saa ved sin Død — eller kort forinden — skænket den omtalte Prædikestol.

2. Hr. *Jørgen Pedersen*, — som altsaa muligvis bliver Sognenes første evangeliske Præst — er sikkert nok ren Protestant. Han nævnes 1549, men iøvrigt ved vi intet om ham. Han er sikkert Fader til Nr. 3. 1568 findes — i Bispearkivet — en Klage fra Vends Herreds Præster over, at Kong Frederik den 2den vilde tage deres Kalentegods fra dem; her nævnes flere Præsters Navne, men desværre ikke Jørgen Pedersen. Dog kan han derfor godt have været med.

3. Hr. *Peder Jørgensen* 1572—1613. Han er vistnok Søn af sin Forgænger; han er i hvert Fald født i Føns 1549. Han maa sikkert være kaldet hertil af Henrik Gyldenstjerne paa Iversnæs, da Herskabet dér allerede da havde Patronatsretten til begge Kirkerne. 1572 blev han kaldet hertil, og Aaret efter giftede han sig med Mette Hansdatter, som var en Datter af Præsten i Brænde-

rup, Hr. Hans Trogilssøn. En af hendes Søstre, Anna, var gift med Nabopræsten i Ronæs, Hr. Jørgen Lauritsen, og en tredie Søster Marina (Maren) var gift med Præsten Hr. Peder Hansen i Vejlbjby. De 3 Præster indenfor samme Herred var altsaa Svogre.

Peder Jørgensen nævnes flere Gange i Jacob Madsens Visitatsbog. Der har aabenbart intet været at udsætte paa hans Person eller Forhold; ellers skulde Bispen nok have omtalt det, da han havde et skarpt Blik for sligt. Der var ogsaa andre Ting, som han havde et skarpt Blik for, nemlig for de Rester af katholske Altre og Helgenbilleder, der endnu fandtes i mange af Kirkerne. Om Føns Kirke siger han saaledes: »Tafflen Skarn« (?: papistisk). Men saa tilføjer han: »Er en stor Alter neden fore met nogle Kvinde Billeder paa oc 1 liden Barn i éns Arm; maatte ikke nedbrydes for Fru Anne til Iversnæs; nu maa nedtages oc sættes paa Højalteret.« Det er tydelig nok det nuværende Alterbillede, han taler om, et ret interessant Træskærerarbejde i Hautrelief fra Tiden kort før 1500, som forestiller Jomfru Maria med Jesusbarnet og Marias Moder: Sankt Anna, til hvem Kirken er indviet. Det har altsaa den Gang (1589) været et katholsk Sidealter; men da Herskabet ikke har villet lade det fjærne, har Bispen hugget Knuden over ved at beordre det opsat paa Højalteret. Ikke desto mindre stod der endnu 1774 nedenunder Billedet malet Ordene: Sancte Anna! ora pro nobis! (bed for os!) [Danske Atlas VI, 646]. — »Fru Anne til Iversnæs« er Anna Pasbjerg † 1587 og gift med Christoffer Gyldenstjerne † 1562. Hun synes at have været en meget myndig Dame. Iversnæs havde da Patronatsretten til de 4 Kirker: Føns, Ørslev (fra 1545), Husby og Ejby, og Præsterne i disse Sogne »turde derfor ikke lade deres Præstegaardsjord beskrive, men sagde, det var dem forbudt« [Bispearkivet for Vends Herred af 13/4 1572]. — Om Ørslev Kirke skriver Bispen, at der var 2 smaa »Tavler« i Sidenicher, som »maa bort«. (Disse 2 Siderum i Muren findes endnu i den nordre og i den søndre Væg af Koret, men er tilmurede.) Mærkelig nok har Biskoppen ikke haft noget at udsætte paa Hovedalteret, der forestillede Jomfru Maria med Barnet og de 12 Apostle, og endnu fandtes her i 1774 [Danske Atlas], men nu er borte.

Biskoppen var første Gang paa Visitats i Føns 1589. Degnen Ole, som var en Jyde, »var sietet for en Qvinde var i Kirken 1588.« »Slog Pintzedag 1589 en Mand i Hovedet en Kande i

sønder.« Det har været en livlig Degn! I Ørslev blev han med Provsten [Hr. Sone Lauridsen fra Middelfart] og Hr. Peder »indbudt af Corfitz Viffert til Mad-Middag«. — Denne Corfitz Tønnesen Viffert havde ellers gjort »Præsten og Kirken stor Skade« ved at lave Herregaard i Sognet, hvorved Jorderne blev tiendefri. Han nedlagde nemlig 1588 den gamle Tybrind Landsby (der bestod af 10 Gaarde) og oprettede deraf Herregaarden Tybrind. Han døde iøvrigt 17/1 1592.

22/4 1594 var Biskoppen paa Visitats i begge Sognene — »alt vel!« 3/5 1600 kom han atter til Føns, hvor han overnattede. »Alt vel! Per Degn did, me nescio, receptus in gratiam.« Han vilde ogsaa have visiteret i Ørslev, men »Hr. Peder havde kaldt Folket til Føns, og en stor Hob af Sognefolket var der.« Sidste Gang, han var her (11/5 1604), kom han fra Tanderup; men da der kun var faa Folk i Kirke, nøjedes han med at forhandle med Præsterne, hvorefter han gik hjem. »Var til Frokost i Præstegaarden: Provsten og Hr. Lars vare fulde!« (Provsten er Hr. Sone Lauridsen (se ovenfor); Hr. Lars er vistnok Kapellanen fra Asperup: Lars Jacobsen). 1606 døde Biskoppen. — Peder Jørgensen og hans Hustru var barnløse. Han døde 19de Juni 1613, og hans Enke overlevede ham indtil 13de November 1635. De ligger begge begravede foran Alteret i Føns Kirke, og over deres Grav laa en smuk Ligsten af Sandsten — i Renaissancestil; den er nu opstillet i Kirkens Kor. Indskriften lyder: Her hviler i Herren hederlig Mand Her Peder Jørgensøn, Sogne-Præst til Føns og Øslef, som hensof udi Herren den 19. Junii Anno MDCXIII, hans Embeds 42, hans Alders 66 Aar, saa oc herhos hans kiere Hustru Mette Hansdotter, som leffede tilsammen i 40 Aar, oc døde hun den 13de November, Anno MDCXXXV.

4. *Jørgen Kjeldsen* 1613—1640. Han er vistnok først kommen hertil i Begyndelsen af 1614. I den nedenfor nævnte Indberetning fra 1624 kalder han sig med Tilnavnet Riber, hvad der tyder paa, at han stammer fra Ribe.

Jørgen Kjeldsen stammer ganske rigtig fra Ribe. Han er nemlig Søn af Borgmester i Ribe *Kjeld Jørgensen*, der er født 1549 eller 1550 i Olet i Fyen (i Følge Indskriften paa hans Ligsten). Olidt, som er Stedets rette Navn, var en Gaard, der laa Vest for Tybrind ud til Stranden (paa 8 Meter Punktet); den er sikkert bleven øde-

lagt i Svenskekrigen 1658, thi efter den Tid nævnes den ikke mere. Men endnu bærer en af Tybrinds Marker Navnet »Olidt«. Kjeld Jørgensen maa have været 2 Gange gift, saaledes at Jørgen er Søn af hans første Hustru. Han blev nemlig senere gift med Line Amerinus, der døde 1616 uden Børn. (Se Tilf. og Rettelse S. 19.)

Jørgen Kjeldsen studerede 1609—13 paa forskellige Steder i Tyskland og kom hjem i Sommeren 1613. Samme Efteraar blev han Præst i Føns og Ørslev. Han havde 4 yngre Søskende, der alle kom i gode, ansete Stillinger [Kinch: Ribe].

I Følge en Præstefortegnelse fra 1725 fandtes hans Navn tillige med Aarstallet 1615 paa Kirkeklokken i Føns. Desværre er Klokken siden da bleven omstøbt 2 Gange, saa Indskriften er forsvunden.

Jørgen Kjeldsen har 1624 givet en ganske fortrinlig Indberetning til Dr. O. Worm om sine 2 Sogne. Han har bl. a. heri givet værdifulde Oplysninger om et Par gamle Herregaarde, som har ligget S. Ø. for Føns og ude paa Fønsskov, og desuden en Del udmærkede historiske og topografiske Notitser. Lidt af Tidens Overtro er kommen med, naar han skriver, at i Skoven paa Fønsskov »løber endnu en Skovtroid, som af mange er set ogsaa om høj Middag, nu udi en, nu udi en anden Skikkelse!« — Det fremgaar af samme Indberetning, at der paa hans Tid endnu her ved Embedet (o: i Kirken) fandtes Resterne af en gammel »Pergamentsbog« — rimeligvis en latinsk Aarbog fra den katholske Tid. Den indeholdt nogle Optegnelser om Jordskælv her paa Egnen (det sidst nævnte i 1409), en kort Angivelse om Mordet paa Erik Klipping i Finderup (fejlagtig sat til 1276) og et Par Verslinier om den sorte Død i 1350. »Ellers fandtes kun saare faa skrevne Dokumenter ved Embedet.«

Jørgen Kjeldsen omtales oftere i Biskop Hans Michelsens Dagbog, de fleste Steder dog uden noget af særlig Interesse. 21de Januar 1630 tilskriver han Biskoppen om en Trætte, han havde med Provsten i Gamborg: Peder Michelsen [Arboe] og endnu 21de Aug. klager han over ikke at have faaet sin Ret. Ved Lensmanden Gregers Krabbes Mægling bliver de dog omsider 8/5 1632 forligte. Men i August s. A. døde Provsten, og paa hans Begravelsesdag 27/8 1632 blev Jørgen Kjeldsen valgt til Herredets Provst. Han prædikede til Landemødet i Odense 1/10 1639. Som Provst havde han Strid med Præsten i Middelfart: Erik Monrad [Blochs Manuskri.]

Jørgen Kjeldsens Hustru hed Anna Pedersdatter og var Datter af Dr. Peder Iversen i Viborg. En Søn: Kjeld Jørgensen Føns, født ca. 1625, blev 1655 Præst i Balslev-Ejby, men døde allerede 3 Aar efter [Wiberg].

Jørgen Kjeldsen døde 1640 — vistnok omkring 1ste December. Stiftets Biskop, Dr. Hans Michelsen, holdt nemlig Ligprædiken over ham den 9de December.

5. *Poul Jørgensen Rosenvinge* 1641—1671. Han hørte til den i Odense Bys Historie bekendte Slægt Rosenvinge, som adledes 1505 af daværende Kronprins, senere Kong Kristian den 2den, og hvis Vaaben var en Rose og en Vinge. Han er født i Odense 1612 og er Søn af Borgmester Jørgen Mogensen Rosenvinge († 1634) og Hustru Karen Richardsdatter Seeblad, som var en Datterdatter af den bekendte Oluf Bager. Ogsaa Poul Rosenvinges Hustru var af fin Familie; hun hed nemlig Karen Knudsdatter Blanchenborg og var Datter af Borger i Odense Knud Jacobsen og Søster til Borgmester Peder Blanchenborg.

Hr. Poul havde forinden — siden 4/9 1639 — været Kapellan ved Tranekjær og Tullebølle paa Langeland, hvorfra han blev forflyttet hertil [Blochs Manuskri.] I dette Ægtepars Tid indtraf Svenskekrigen heri Landet 1658—60. 30te Januar 1658 var Svenskekongen med hele sin Hær (ca. 12000 Mand) gaaet over det tillagte Lillebælt, landede inde i Tybrind Vig og overrumplede fuldstændig den lille danske Styrke, som laa ved Tybrind. Gaarden ejedes den Gang af Kirsten Munk; hun var selv ovre i Jylland paa Boller, men hendes Foged: Ludvig Jørgensen har sikkert faaet en mindre behagelig Indkvartering. Kong Karl den 10de Gustav satte straks af Sted imod Odense paa en Slæde, og en Del af Hæren drog imod Assens. Men en anden Afdeling under Wrangel blev sendt imod Middelfart, og dens Vej gik lige forbi Præstegaarden her, som saaledes fik sin Part af de ubudne Gæster.

Den S. 1 nævnte Præstefortegnelse fra 1725 siger da ogsaa, at »Hr. Poul i Føns har udstaaet meget ondt i Svenskekrigen, er bleven pint for Penge med Skruer paa sine Fingre, har haft Strikken om Halsen og skulde have været hængt i sit eget Hus (efter Sagnet paa det lille Taarn, der fandtes over Gaardens Indgangs-port), men blev reddet af en af sine Piger, som endnu havde 7 Mark hos sig. I Følge Vedel-Simonsens efterladte Optegnelser

blev Præstefolkene plyndrede for alle de Gaver i Sølvtoj og rede Penge, de havde faaet i Brudegave, ja de beholdt ikke en Gang Strømper paa Benene. — Svenskerne havde Standkvarter i Kirkens Vaabenhus, hvor de baade slagtede, kogte og stegte. En Dag, da Hr. Poul var gaaet op for at bede i Kirken, hvor der iøvrigt ikke blev holdt Gudstjeneste under Krigen, var der en svensk Soldat, som ruskede ham i hans lange Skæg. Dette blev dog ikke taalt, og Soldaten blev til Straf pisket til Døde paa Kagbakken lige S. for Kirken.

Der fortælles ogsaa, at den svenske Oberst tilbød Præstefruen Haand og Hjærte og lovede at skaffe hende af med sin Mand paa en nem Maade; og da hun vægrede sig, spærrede han hende inde nede i Mælkekælderens; det lykkedes hende dog at undslippe og flygte over til Balslev Præstegaard. Hun maa have været en tapper Kvinde; hun har saaledes flere Gange »gaaet paa sin Fod de ca. 2 Mil til Middelfart for at hente Mel og Brød hjem til Livsophold, da deres Hus var ganske udplyndret«. Hun nævnes ogsaa ofte i Kirkebogen som Gudmoder til Folks Børn. Sognenes ældste Kirkebog er iøvrigt begyndt af Poul Rosenvinge i 1666.

Efter Krigen har Præsten haft ikke saa lidt Besvær med at faa Præstegaarden og dens Indkomster paa Fode igen. — Allerede forinden har han prøvet paa at faa noget Vederlag for den tabte Tiende af den nedlagte Tybrind Landsby (se under Nr. 3), men Resultatet blev temmelig magert. Den daværende Ejerinde af Tybrind, Fru Kirsten Munk har ved Brev, dateret Balslev 20/4 1655, tilholdt sin Foged Ludvig Jørgensen aarlig at svare Hr. Poul i Føns 1 Pd. Rug (= 2½ Td.) og 2 Pd. Byg (= 6 Tdr.) i Refusion af Gaarden. Men hans Efterfølger, Henrik Olsen, har ikke været rigtig villig til at rykke ud med Afgiften, indtil endelig Rigets Skatmester [Hannibal Sehested] ved Herredstingsdom af 17/10 1665 befaler ham at svare Afgiften. Hermed blev saa Præstekaldet »affærdiget« [Kopi i Føns Præstegaards Arkiv].

Bedre Held havde Hr. Poul med et Mageskifte med Herskabet paa Iversnæs, hvorved han slap af med den gamle Annex-Præstegaard i Ørslev og i Stedet for fik »en Bondegaard i Føns By og Sogn, som Jens Pedersen samme tilforn haver beboet«. Denne blev nu lagt ind under Præstegaarden, som derved fik en udmærket Avling. I Skødet, som er udstedt af Hannibal Sehested og dateret København den 16/4 1662, nævnes, at »Hr. Poul i Føns samme

Mageskifte flittig haver ansøgt« [Kopi i Præstegaardens Arkiv]. Annex-Præstegaarden laa i Ørslev By, paa den Plads, hvor den nye Forskole nu (1916) er rejst; den blev først nedbrudt i 1910 og udflyttet til sin Jordlod »Dalgaard«.

^{11/12} 1672 oprettedes saa Iversnæs og Tybrind til Grevskabet Wedellsborg af Baron Vilhelm Frederik Wedell († 1706), der var gift med Hannibal Sehesteds Datter: Christiane Sofie. Nu maa Præsten igen til at bide fra sig. Grev Wedell havde inddraget Olidt Marken, som den Gang var Skov og hørte til Føns Sogn, og lagt den ind under Tybrind, hvorved ogsaa Præsten i Føns blev »lodtagen« i sin Ejendom. Han havde nemlig Ret til en aarlig Udvisning af 12 Læs Ellestænger fra Olidt, ligesom han ogsaa havde nogle Skovsmaal fælles med Bønderne ud ad Sparretorn til. Imidlertid besinder Greven sig; han er formodentlig blevet klar over, at hans Bønder ikke kunde undvære Ildebrændsel. I Brev af ^{13/12} 1673 tilbagegiver han saa Hr. Poul hans Rettigheder [Kopi i Præstegaardens Arkiv]. Samme Aar maa Føns-Ørslev Præstekald udrede 12 Rdl. i Krigsskat.

Men da var Poul Rosenvinge ikke længere Sognepræst. Han havde nemlig taget en Kapellan med Ret til at blive hans Efterfølger, hvad han ogsaa blev 1671. Det var Peder Jensen Winther, der ogsaa senere ægtede Hr. Pouls Enke. Efter at have levet »paa Aftægt« i 4 Aar døde Poul Jørgensen Rosenvinge ^{11/11} 1675.

1774 fandtes endnu i Kirkens Kor et Epitafium over Poul Jørgensen Rosenvinge, der var Præst her i 42 Aar (?) [Danske Atlas VI]. — Een af hans Sønner: Knud Poulsen Rosenvinge blev 1695 Præst i Fjelsted og Harrendrup.

6. *Peder Jensen Winther* 1671—1725. Skønt han blev kaldet til Sognepræst her Aaret før Grevskabets Oprettelse, er der alligevel ved hans Kaldelse bleven lavet en lille Handel med Herskabet. Det kom for Dagen paa den Maade, at Kong Kristian den 5te ved Reskript af ^{16/7} 1681 paalagde samtlige Biskopper at undersøge, om nogen af Patronatshaverne siden hans Regeringstiltrædelse havde taget imod Penge af Ansøgerne til deres Præsteembeder, ja endog ved offentlig Auktion solgt Embederne til den højst bydende. Biskoppen skulde da sammen med 2 Provster stævne de Præster til sig, til hvem der næredes Mistanke, og afkræve dem deres Saligheds Ed paa,

»om de enten selv, deres Forældre, Slægt og Venner haver udgivet Obligation, Penge eller Pendings Værd enten til Patronerne af Kaldene, som de betjener, deres Hustruer, Børn eller nogen anden paa deres Vegne.« De, som godvillig vilde tilstaa, skulde dog ikke lide noget derfor, men endda have deres Penge igen (!). Det hele skulde gaa for sig i største Hemmelighed. — Kongen fik ved denne Lejlighed opdaget flere Misbrug, end han havde ventet og ønsket. Der skulde naturligvis være skredet kraftig ind imod Patronerne; men det turde Kongen ikke, da Statskassen stadig var i Pengetrang, og Kongen derfor maatte skænke flere jura patronatus bort. Alene for Fyens Vedkommende har Kristian den 5te i sin Regeringstid bortskødet 38 saadanne — af 104.

Som Følge af dette Kongebud maa Peder Winther saa give Møde for Biskop Kingo tillige med nogle andre Præster her fra Omegnen og »rede for sig«. Han har da afgivet følgende Forklaring til Retten:

Anno 1681, den 8. Augusti hora sexta antemeridiana (!), var jeg underskrevne efter Hans Majestæts naadigste Befaling til vores velbyrdige og velærværdige Hr. Biskop indkaldt til Odense Bispegaard, hvor jeg saa og læste Hans Majestæts naadigste Vilje og Befaling belangendes ulovlig Kald til Præsteembedet, hvorpaa jeg vedgaar efterfølgende: »At jeg selv haver talt nogle Penge til hans højgrevelige Naade Grev Wedell til Wedellsborg for Ørslev og Føns Sogne, benægter jeg aldeles; men at min Moder Mette Rasmusdatter sl. Jens Winters udi Aarhus jo haver talt Hendes Naade nogle Penge, benægter jeg ikke, ungefær 200 Rdl. Dette bekræfter jeg med egen Haand og Saligheds Ed, saasandt hjælpe mig Gud og hans hellige Ord.« [Odense Bispearkiv]. P. J. Winter.

Peder Winther er født i Aarhus $\frac{2}{1}$ 1650 og Søn af Raadmand Jens Sørensen Winther og Hustru Mette Rasmusdatter Thestrup. Han var først ($\frac{11}{10}$ 1676) gift med sin Formands Enke, Karen Blanchenborg, som døde 1694 (begravet $\frac{6}{11}$), og havde med hende 3 Børn. Dernæst ægtede han ($\frac{12}{12}$ 1695) Eufrosyne Christensdatter Luja, der var født i Odense 1662 og Datter af Assessor, Dr. med. Christen Henriksen Luja og Abigael Lauritsdatter. Med hende havde han 3 Sønner, der alle blev Præster. I et Brev af $\frac{12}{12}$ 1683 klager han til den nye Lensgreve over, at han ikke kunde faa sin Tiende af Bønderne; men skønt han er meget

ydmyg overfor Greven, behandler denne ham meget overlegen i sit Svar. 1704 blev Peder Winther Herredets Provst, og fra 1714 havde han Kapellan: Henrik Jensen Faber. 1725 døde han, 75 Aar gammel; i Kirkebogen staar: »Begravedes 3die Maj 1725: Peder Jenssøn Winther, fordm Sognepræst til Ørslev og Fyens og Provst i Wendts Herred.« Han fik af Grevskabet Tilladelse til at indrette sig en Familiebegravelse i Føns Kirkes Taarnrum; Begravelsen var endnu aaben i 1774 [Danske Atlas VII]. Naar hans sidste Hustru er død, har jeg ikke kunnet finde.

7. *Søren Ovesen* 1725—1734. Han var allerede i 1715 kaldet paa Succession, men havde fra 1722 været residerende Kapellan ved Fredericia Trinitatis Kirke-Vejlby. Han var nemlig født i Fredericia 1683 og Søn af Bedemand, Vejer og Maaler Ove Pedersen. Hans Hustru var en Bryggerdatter fra København, og han havde med hende 1 Søn og 2 Døtre. Allerede 1734 døde han, kun 50 Aar gammel. »Han var bleven meget tunghørig paa det sidste.« I Kirkebogen staar: 1734, den 2den Martii døde den velærværdige, meget hæderlige og vellærde Mand, nu hos Gud: Søfren Ovesen, fordm Sognepræst til Ørslev og Fyens, og begravedes den 12te s. M. ætatis suæ 51.« Han ligger begravet i Kirkens Kor; det er vistnok den ene Halvdel af hans Ligsten, der ligger udenfor Vaabenhusets Dør, den anden Halvdel ligger udenfor Gamborg Kirkes Vaabenhus (!).

8. *Henrik Knudsen Werchmester*. 1734—1779. Han er Søn af Præsten i Vejlbj paa Fyen: Knud Werchmester og født i Vejlbj Præstegaard 1709. 1725 blev han Student fra Fredericia og 1728 theologisk Kandidat, hvorefter han 19/3 1734 kaldedes her til Embedet. Han var først gift med Margrethe Buchholt, som var Datter af Amtsforvalter i Nyborg — senere Ejer af Hesselagergaard — Niels Buchholt. Med hende havde han 13 Børn, hvoraf dog de 3 døde som smaa. Hun døde Skærtorsdag 27/3 1755, »medens Præsten var i Gudstjeneste, Kl. 4 Eftm.; og Præsten lod hende begrave 2den Paaskedag, den 31te Marts, ved Solopgang, uden Ligtale, Provst, Følge eller Venner.« 30/9 s. A. solgte han ved offentlig Auktion alt sit Bohave med Besætning og Kreaturer, for at udbetale sin Broderdatter 1100 Børnepenge! 1756 giftede han sig atter, med Elisabeth Winding (født 1739, død 23/4 1822), Datter

af Sofie Dorothea Lime; hun ægtede senere Eftermanden, hvem hun ligeledes overlevede. Ogsaa med hende havde han 13 Børn, hvoraf de 5 døde som smaa. Werchmester synes i det hele at have været Fader til ialt 30 Børn — dødfødte og Aborter ibereg-nede; for at hitte Rede i dem, numererede han dem og gav dem franske Navne. Ved ét af Børnenes Daab har han taget alle Gaardens Folk til Faddere; der nævnes bl. a. »Maren Kokketøs«. En af Døtrene, Casta Magdalene, blev 1776 gift med Pastor Herman Poulsen Landt i Hesselager. Den yngste af Døtrene, født 1772, døde først Nytaarsaften $31/12$ 1858, 86 Aar gammel. Hun hed Øllegaard Laurine Silche Herbst Trentiesme Werchmester. Hun blev 1823 i en Alder af 51 Aar gift med en fhv. Kaptajn, Cancelliraad Bonnichsen, der da var 63 Aar. De boede begge oppe ved Kirken i Enkesædet, hvor han havde indlogeret sig. Han var en gammel Hugaf og noget skørhovedet. Han mishandlede ofte sin Hustru, og havde bl. a. en Gang spærret hende inde i Kirkens Vaabenhus, saa hun maatte redde sig ud igennem det lille Vindue. Han plejede at stille sig oppe ved Enkesædet og skyde paa Kirkegængerne. Da Præsten (Pastor Gleerup) — som rimeligt var — satte ham i Rette herfor, udfordrede Bonnichsen ham paa Pistoler; men Skolelæreren, Fabritius, fik dem dog for ligte, og Forliget blev drukket i Brændevin. Bonnichsen — der vistnok da var flyttet fra Konen og fra Sognet — døde pludselig; »Enken tog saa den døde Mand paa sit Skød og blev saa glad!« — Den nævnte Skolelærer var Søn af Jens Poulin Fabritius, som var Skolelærer her i Føns fra 1767—1813. Han døde 1815, 72 Aar gammel. Ogsaa han havde en stor Børneflokk; han »avlede med en Kone 15 Børn« — siger Kirkebogen ved hans Død. — Werchmester har vist i det hele været »en snurrig Patron« [Wiberg]. Af Pastor C. Gleerup faar vi at vide, at han holdt saa meget af »skønne Flyndere«, hvoraf der i Aarene 1740—50 fiskedes mange her. — Pastor Werchmester indleder ofte i Kirkebøgerne det nye Aar med Ordene: i Jesu Nafvn! $11/2$ 1779 blev Henrik Werchmester begravet ved »en hæderlig Comitæt« [Kirkebogen].

9. *Christian Gamrath* 1779—1803. Han blev indsat af Provsten fra Asperup $6/6$ 1779. Han er født i Odense $19/2$ 1742 og Søn af Vaabensmed Mathias Gamrath og Hustru Anna Elisabeth Eubel. Han blev Student fra Odense 1760, theologisk Kandidat 1765 med

non contemnendus. 31/3 1779 udnævntes han til Sognepræst her for Føns-Ørslev, og 15/10 s. A. ægtede han sin Formands Enke: Elisabeth Winding, der overlevede ogsaa ham, idet hun først døde 23/11 1822, 82 Aar gl., Gamrath døde 9/1 1803, 60 Aar gammel, og 17/1 blev han »ved en hæderlig comitat geleidet til sit Hvilested og begravet i Choret i Føns Kirke« [Kirkebogen]. Ham skyldes Oprettelsen af Enkesædet med tilhørende Jordlod paa ca. 6 Tdr. Land lige øst for Kirken. Dette Jordstykke blev nemlig tildelt Præsteembedet ved Fællesskabets Ophævelse i 1781. Den kgl. Konfirmation paa Enkesædets Oprettelse er dateret 8/4 1791; Jorden og Bygningen er senere solgt; men Enken paa Kaldet oppebærer fremdeles Indtægten af Salgssummen foruden den sædvanlige Pension af Kaldet. —

10. *Christopher Gleerup* 1803—1839. Han kom hertil fra Nabosognet Husby, hvor han havde været Præst i 6 Aar. — Han er født i Aarhus 20/11 1770 og Søn af Borgmester, Justitsraad Frederik Christopher Gleerup og Hustru Catharine Margrethe Thye. Fra samme By blev han i 1790 Student, cand. theol. 1794 med laud og 17/3 1797 udnævnt til Sognepræst for Husby ved Wedellsborg. 4/3 1803 udnævntes han til Sognepræst her for Føns-Ørslev. Han havde 3/4 1797 ægtet Sophie Amalie Hansen, født i Esbønderup 23/9 1771 og Datter af kgl. Skovrider Frederik Hansen og Hustru Karen Assens.

Fra Christopher Gleerups Haand har vi en fortrinlig Indberetning af 10/12 1808 til det nylig stiftede Musæum for nordiske Oldsager [Manusk. i Nationalmusæet I]. Dette havde nemlig ønsket Oplysninger om Stendysser, Gravhøje og andre Fortidslevninger i Landet, og saa maatte naturligvis Præsterne holde for. Men Gleerup fortæller os ogsaa andre Ting, skønt hans Oplysninger om Gravhøje i Sognene er udmærkede; vi faar saaledes at vide, at der da var to gode Fiskerihavne her i Føns, og at Præstegaarden i 1808 havde Indkvartering af Spaniolerne.

Men 3/6 1818 brændte den gamle Præstegaard. Det var en sammenbygget 4 Længers Gaard, der laa lavt S. Ø. i Byen lige overfor den gamle Skole ved Vejen til Rud; man ved, at den har ligget paa dette Sted i hvert Fald i 1658. Det siges, at Indkørselen til Gaarden dannede en Allé med 6 Træer paa hver Side, og paa hvert Træ var anbragt et udskaaret Billede af hver af de 12 Apostle.

Mon disse Billeder skulde stamme fra Kirkens gamle Altertavle, som Biskop Jacob Madsen havde kasseret? S. for Gaarden ud til Vejen laa en lille Have med en Dam i, der endnu kan ses. — Branden var foraarsaget ved, at Præstens Nabo, den 35aarige Hans Willumsen, stak Ild paa sin egen Fæstegaard, hvorved ikke blot denne, men ogsaa Præstegaarden og et jordløst Hus gik op i Luer. Hans Willumsen var bleven truet med Udpantning, fordi han ikke kunde betale sine Skatter; vi maa nemlig huske, at det var i de daarlige Aar lige efter Statsbankerotten.

Til Straf for sin Gerning blev Hans Willumsen henrettet den 26/3 1819 nede paa Føns Made, hvad der var en unødigt haard Straf. Pastor Gleerup har i Kirkebogen berettet baade om Branden og om Henrettelsen og skriver bl. a. om den dødsdømte: »Med sand Anger og vemodig Hengivenhed under Guds Vilje gik han sin Død i Møde. Efter hans egen Begæring, og da han ingen anden vilde have til den Forretning, maatte jeg følge ham til Retterstedet. Dette var den første, Gud give, det ogsaa maa blive den sidste Misdæder, jeg yder den Bistand.« Samme Sommer havde Præsten Sorg af sin Røgter; »han hang sig og blev begravet udenfor Kirkegaarden (!).«

Efter Branden lod Pastor Gleerup Gaarden flytte ud Vest for Byen, hvor Vejen til Ronæs drejer af fra Vejen ud efter Fønsskov. Han byggede her en firefløjet Gaard af Egebindingsværk paa Egefod. Til Minde herom har han over Indkørselsporten ind imod Gaarden ladet opsætte en latinsk Indskrift, skaaret i Træ, saalydende: Veteri pastoralis habitaculo III nonarum Iunii Anno MDCCCXVIII igni deleto Christophorus Gleerup et Sophia Amalie Hansen hoc ædificium posteris exstruxit. — Samtidig med Genopførelsen af den nye Gaard blev der ved Overenskomst med Grevskabet og med Skolelærer Fabritius foretaget et Mageskifte, hvorved Præstegaardens Jorder blev mere afrundede og samlede. I det hele blev Branden vistnok mere til Gavn end til Skade for Embedet.

Pastor C. Gleerup interesserede sig meget for Skolevæsenets Fremme, og har i denne Henseende til Gavn for begge Sognene stiftet flere store Legater. — Ægteparret havde kun ét Barn, Datteren Cathrine Margrethe; hun blev den 22/6 1821 viet i Føns Kirke til Sognepræst i Kerte Frederik Ludvig Storch, som senere kom til Sønderby. Bruden var født 1799.

20/9 1837 tog Pastor Gleerup sin Afsked; dog blev han endnu boende her et Par Aar; han har bl. a. vedblivende ført Kirkebøgerne. Fra 20/10 1834 havde han nemlig faaet Kapellan med Løfte om Succession; det var hans egen Brodersøn, Mathias Frederik Gleerup, der ogsaa blev hans Efterfølger. 1839 flyttede han saa med sin Hustru ned til Datteren og Svigersønnen i Sønderby; og her døde de begge, han 21/4 1852, 81 Aar gl. og hun 12/5 1853. Hans Billede hænger i det af ham stiftede Sognebibliothek i Føns Skole; han ser meget tungsindig ud.

11. *Mathias Frederik Gleerup* 1839—1841. Som tidligere omtalt havde Mathias Fr. Gleerup været personel Kapellan hos sin Farbroder siden 1834, forinden han 9/11 1839 udnævntes til hans Efterfølger som Sognepræst. Han er født 12/6 1808 og Søn af Sognepræst til Hygum og Houe ved Lemvig Frederik Ludvig Gleerup og Hustru Anna Elisabeth Gjeding. 1828 blev han Student fra Viborg, 1834 cand. theol. med laud og 22/10 s. A. personel Kapellan her i Føns. 16/1 1835 ægtede han Nicoline Hansen, der var født i Klim 2/4 1807 og Datter af Herredsfoged Kapt. Johannes Hansen og Hustru Anna Marie Randrup. Med hende havde han 3 Sønner, hvoraf den ene blev Læge († 1870). Den ældste, Christopher Gleerup (født 3/10 1835, død 16/11 1912) blev Præst i Nabo-sognet Udby og faa Aar efter Herredets Provst. Den yngste, Johannes Theodor Gleerup (født 10/7 1839) blev Præst i Skydebjerg-Orte og lever endnu. Mathias Gleerup, som var meget afholdt af sine Menigheder, blev kun 33 Aar gammel; han døde nemlig allerede 8/12 1841, efter at være blevet smittet af en Tyfus-patient i Ørslev. — Hans Enke flyttede saa op i Enkesædet, hvor hun sad i smaa Kaar; alligevel evnede hun at give sine 3 smaa Børn en god Opdragelse. Senere flyttede hun op til Sønnen i Ronæs Præstegaard, hvor hun døde 26/3 1885. Baade hun og hendes Mand hviler i det Gleerupske Familiegravsted paa Føns Kirkegaard.

Pastor M. Fr. Gleerup har i Embedsbogen givet en udførlig Fremstilling af Præstegaardens Avling og Bygninger ved Aaret 1840. Gaardens Tilliggende var da 110 Tdr. Land, Ager og Eng, 6 Tdr. Land Skov og 1 Td. Land Tørvemose (lidende af Vand); Hartkorn 11 Tdr. 4½ Skp. Heraf var 52 Tdr. Land frugtbar, lermuldet Jord, 18 Tdr. Land ret gode sandmuldede Jorder og

ca. 40 Tdr. Land daarlig Sandjord. Engen gav 40 Læs Hø, og af Mosen havdes 30 Læs Tørv. Besætningen var 7 Heste + Føl, 20 Køer + Tillæg og 20 Faar; der var desuden Mejeri i Gaarden. Bygningerne bestod af 27 Fag Stuehus og 3 sammenbyggede Udlænger, alle murede af brændte Sten, og Egebindingsværk paa Egefod. — Haven var — og er endnu — $2\frac{1}{2}$ Tdr. Land stor, »Halvdelen god Jord med 2000 Stænger Humle, den anden Halvdel sandmuldet Jord, hvor Frugttræer ej ville trives«. Blandt Udgifterne til Folkeholdet nævnes 108 Kander Brændevin (!) og 8 Fjerdinger Smør (à 10 Rdl.) aarlig. — Størstedelen af Jorderne er senere solgte.

12. *Christian Radoor* 1842—1864. Han var den sidste Præst, der kaldedes (proponeredes) af Greven paa Wedellsborg; dette Privilegium faldt nemlig bort ved Grundloven af 1849. Der siges, at Greven havde lovet Radoor Embedet her, hvis han vilde gifte sig med Pastor Storms Enke fra Kerte, hvad han da ogsaa gjorde 8/9 1841. Hun hed Sophie Marie Møller og havde fra sit første Ægteskab 1 Søn og 2 Døtre; med Radoor havde hun ingen Børn.

Radoor var født i Vodder i Sønderjylland $\frac{3}{4}$ 1801 og Søn af Præsten i Brøns: Hans Radoor og Hustru: Marie Elisabeth Outzen. 1823 blev han Student fra Ribe, 1829 cand. theol. med non contemn. Samme Aar blev han personel Kapellan i Eltang-S. Vilstrup, 1830 det samme i Hvejsel-Givskud og senere Hjelpepræst i Føns-Ørslev og i Kerte (?). 16/10 1840 blev han Sognepræst til Sønder Felding-Assing, hvorfra han forflyttedes hertil 20/2 1842. — Christian Radoor døde 11/2 1864 og ligger begravet i det nordøstlige Hjørne af Føns Præstegaard. Enken døde i Middelfart $\frac{2}{3}$ 1877, 75 $\frac{1}{2}$ Aar gammel.

Mens Enken sad her i Naadensaaret, rasede Krigen ovre i Sønderjylland. Ogsaa her i Præstegaarden mærkedes dens Virkninger, omend paa en mere fredelig Maade.

Efter Tabet af Als kom nemlig en Del af vor Hær herover for at forsvare Vestfyen mod en mulig prøjsisk Landgang, og i hele Juli Maaned var 8de Brigades Stab indkvarteret her i Præstegaarden. General Holbøll har i sine Erindringer omtalt Præstefruen som en Moder for hele Sognet og som en elskværdig Værtinde. Hendes egen Svigersøn var jo med som Kaptajn. Stabens Officerer havde det saa herligt i Gaarden og i Selskab med

Damerne i Haven, og havde de dejligste Senge, som de desværre sjældent fik Lov at ligge i, da de om Natten maatte holde Vagt ude paa Fønsskov. Da de saa senere flyttede til et andet Kvarter i August Maaned, kom de bogstavelig talt »fra Dynen og i Halmen«.

13. *Johan Henrik Nissen* 1864—1875. Han blev fordreven fra Sønderjylland og udnævntes til Præst for Menighederne her 6/5 1864. Han er født 24/2 1820 og Søn af Gartner ved Sorø Akademi Hans Ditlev Nissen og Hustru Agathe Marie Reeberg. Han blev Student fra Sorø 1837 og cand. theol. 1844 med laud. 1847 blev han Adjunkt i Odense, 31/12 1851 Sognepræst til Hyrup i Flensborg Amt og 14/1 1859 Sognepræst til Husby — ligeledes i Flensborg Amt; fra dette Embede blev han 15/3 1864 afsat af den tyske Regering. — Han havde 3/8 1849 ægtet Cathrine Sophie Hedvig Döllner, Datter af Gartner paa Vallø Carl Frederik Döllner og Hustru Sophie Hedvig Møller. Med hende havde han 5 Døtre og 1 Søn.

9/6 1875 blev han forflyttet til Vissenbjerg, hvorfra han i 1890 tog sin Afsked. Han døde i København 17/5 1904.

Ved Overenskomst med Grevskabet af 17/11 1859 havde allerede Pastor Radoor afstaaet Gærdselsskovene i »Babel« og »Simonlange« Markerne ved Sparretorn imod en aarlig Udvisning af Sparretorn Skov af 3 Favne storslaaet Bøgebrænde. Pastor Nissen fik saa 24/2 1865 — ligeledes ved Overenskomst med Grevskabet — de tidligere omtalte 12 Læs Ellestænger fra Tybrind Skove ombyttet med 2½ Favn Bøgefagotter aarlig. I 1866 solgte han 64 Tdr. Land af Præstegaardens daarligste og længst bortliggende Jorder for en Købesum af 4400 Rdl. og 16 Tdr. Byg aarlig [Skøde af 20/2 1867].

I Pastor Nissens Tid indtraf Stormfloden, den 13/11 1872. Det gik jo mest ud over Landets sydlige Egne, men ogsaa i Føns og paa Fønsskov led flere Mennesker Tab ved Oversvømmelsen, og en 20-aarig Møllersvend fra Fønsvang Mølle druknede. Vandet trængte fra Gamborg Fjord omtrent op til den lille Dam N. for Præstegaardens Stuehus. Der blev foretaget Indsamling til de vandlidte i Føns og Udby Sogne, og Pastor Nissen har i en trykt Prædiken paa 25de Søndag efter Trefoldighed omtalt Stormfloden.

14. *Frederik Christian Ditlev Olesen* 1875—1882. Han udnævntes til Præst for Føns og Ørslev 30/8 1875. Han er født

6/2 1824 og Søn af Birkedommer ved Christianssæde Birk paa Lolland Christian Olesen og Hustru Marie Dorthea Skov. Han blev Student fra Nykøbing Latinskole 1845, cand. theol. Januar 1849 med laud, Kateket ved Holmens Kirke 13/9 1854 og Sognepræst til Farstrup-Lundby i Viborg Stift 10/8 1863, hvorfra han forflyttedes hertil. I Holmens Kirke blev han 8/5 1858 ægteviet med Charlotte Marie Seidelin, født i København 19/4 1825 og Datter af Hofbogtrykker Andreas Seidelin og Hustru Marie Elisabeth Clausen. Her i Føns havde de 1 Søn og 2 Døtre. — Hans Ophold her blev dog ikke af lang Varighed, idet han allerede 24/1 1882 blev forflyttet til Vesterborg — Birket paa hans Fødeegn. Her døde han 7/5 1888 og ligger begravet i Familiebegravelsen paa Vesterborg Kirkegaard.

15. *Anders Hermann Vilhelm Sørensen* 1882—1890. Han er født i Randers 27/6 1840 og Søn af daværende Vagtmester ved Dragonerne, senere Strandkontrollør ved Hevringholm, Capar Verner Andreas Moltke Sørensen og Hustru Ida Frederikke Winding. [Ægteparret havde foruden Sønnen kun en Datter Emilie, der fulgte med Broderen hertil og døde i Husby 8 Maaneder forinden denne.] Vilhelm Sørensen, der var en lille, spinkel Drøng, men godt begavet, kom i Randers Latinskole, hvorfra han blev Student i 1858. 25/1 1865 blev han cand. theol. med laud.

Allerede som Student var han bleven Lærer ved Frk. Amalie Friis' højere Pigeskole paa Frederiksberg; med hende blev han forlovet og 15/8 1865 gift i Vivild Kirke; hun var 17 Aar ældre end sin Mand. Charlotte Amalie Cecilie Friis var født i Viborg 30/5 1823 og Datter af Præsten Immanuel Friis [død i Kallundborg 31/7 1841] og Hustru Marie Hemmine Petersen. Sammen med sin Hustru styrede Vilhelm Sørensen saa Skolen indtil 1876. Samtidig var han ordineret Medhjælper hos Sognepræsten paa Frederiksberg-Hvidovre, hvortil han blev ordineret i Aarhus 10/3 1869. 16/6 1869 blev han 1ste Kapellan pro loco for Frederiksberg. 11/3 1876 blev han udnævnt til Sognepræst ved det nyoprettede Embede: Taanum-Hornbæk lige ved hans Fødeby. 29/3 1882 blev han saa forflyttet derfra til Føns-Ørslev. Her døde hans gamle Fader 2 Aar efter, og her kom Pastor Sørensen ind paa sit omfattende Studium af Hedningemissionen, der har gjort hans Navn kendt i vide Kredse. — Mens han var her, lod han opføre en grundmuret og

skiferdækket Tilbygning til det gamle Stuehus, hvad der i høj Grad har forbedret Lejligheden. Derimod er det utvivlsomt til stor Skade for Embedet, at han i 1889 fik Lov til at frasælge en stor Parcel paa 30 Tdr. Land af Gaardens bedste Jorder.

I Foraaret 1890 blev han forflyttet til Nabosagnet Husby med Wedellsborg Kapel, og her virkede han saa i 21 Aar lige til sin Død. Fra 1898 var han Formand for den samme Aar stiftede Østerlandsmission og vedblev at være det til sin Død. Han blev ligeledes Ridder af Dannebrog. — $\frac{9}{2}$ 1908 mistede han sin Hustru, og $\frac{16}{3}$ 1911 døde hans Søster Emilie. Febr.—Juni 1909 foretog han en Rejse til det hellige Land og til Missionsmarken i Syrien. De sidste 5 Maaneder af sit Liv led han meget af Apoplexi, hvoraf han døde $\frac{16}{11}$ 1911. Han ligger begravet paa Husby Kirkegaard.

[De fleste Oplysninger om Pastor Sørensen er hentede fra de af Chr. Siegmund i 1912 udgivne Mindeblade. Præstehistorien slutter derfor her, idet det er for tidlig at skrive Biografierne for Nr. 16: Hans Ahrendt Barfoed (1890—1908), og Nr. 17: Anders Rasmus Idum (fra 1909). — Af Præsterne fra Nr. 10—17 findes Portrætter her i Præstegaarden, samlede af Nr. 17.]

Tilføjelse og Rettelse til Side 6.

Line Amerinus, som døde senest 1616 uden Børn, var ikke Jørgen Kjeldsens Stedmoder, men hans første Hustru; han maa saaledes have været 2 Gange gift. Hendes Fader var den berømte latinske Digter, Dr. med. Hans Lauridsen Amerinus († i Ribe 1605). Han blev $\frac{15}{10}$ 1587 gift (2det Ægteskab) med Lene Jacobsdatter, en Datter af Fyens Biskop Jacob Madsen Vejle. Der kendes 7 af deres Børn, hvoraf Line var den yngste.

Jørgen Kjeldsens Fader, Kjeld Jørgensens Hustru hed derimod Anne Ibsdatter. Kjeld Jørgensen havde i 6 Aar været Slotsfoged og Skriver paa Riberhus, var dernæst i 30 Aar Tolder og — samtidig fra 1595 — Borgmester i Ribe, hvor han døde $\frac{22}{7}$ 1623. Han er bl. a. bekendt af, at han tog Troldkvinderne i Forsvar, hvortil der den Gang hørte et vist Mod [Kinch: Ribe].